

نوشته شده توسط: م. ع. اطرافي

پژوهش، نظروپیشنهاد

بر حسب معمول بازار سیاست در افغانستان روز تا روز گرمتر شده میرود و در همه رسانه های جمعی از قبیل اخبار، روزنامه ها، جراید، رادیو ها، تلویزیون ها و سایت های انترنت ژورنالستان، نویسندگان، تحلیل گران، مبصرین، دانشمندان و روشنفکران در امور سیاست طی مقالات تحلیلی و اظهار نظرات شان مطالب ارزشمندی را به هموطنان خود ارائه مینمایند که در بلند بردن سطح شعور و آگاهی سیاسی جوانان و مردم نقش پر ارج را ایفا مینماید.

اما در امور اقتصاد که اساس و شالوده سیاست و منبع اساسی ترقی، پیشرفت و آبادی کشور و بهبود و ارتقای سطح زندگی مردم و رفاه اجتماعی را تشکیل میدهد کمتر نشرات بملاحظه میرسد. مردم و کشور مادر پهلوی سیاست به اقتصاد ملی متکی بخود نیاز مبرم دارند. نشود که کم بها دادن و کم توجهی به امور اقتصاد منابع سرشار زیر زمینی افغانستان تحت شعار خصوصی سازی و بازار آزاد (گلوبالی زیشن) در عقد قراردادهای نامتوازن به سکتورهای خصوصی سپرده شود و مردم افغانستان در يك عمل انجام شده قرار گیرند. هنوز اقتصاد بازار آزاد و خصوصی سازی زیر سوال است که در افغانستان کاربرد دارد یا خیر! به نفع افغانستان است و یا به ضرر افغانستان. خصوصی سازی زمانی به نفع کشور ما تمام میشود که سکتورهای خصوصی که معادن ما را استخراج مینمایند فیصدي معین عواید شانرا که از مدرک استخراج و بهره برداری معادن افغانستان بدست میاورند دوباره در سکتور های صنعت، زراعت، و خدمات اجتماعی و دستگاههای تولید برق آبی، حرارتی و سایر پروژه ها سرمایه گذاری نمایند تا هر دو جانب ازان مستفید شوند و برای مردم افغانستان هم زمینه کار ایجاد گردد. اندازه فیصدي در متن قراردادها گنجانیده شود که مکلفیت حقوقی و قانونی پیدا کند.

بعقیده نویسنده اقتصاد بازار آزاد و خصوصی سازی کلی در افغانستان به نفع کشور ما نیست زیرا تا هنوز زیربنای اقتصادی در کشور ما اعمار نگردیده است. تا هنوز ما نه برق کافی و نه فابریکه های تولیدی داریم و نه تولیدات مازاد احتیاج داخلی که از بازار آزاد نفع ببریم. اگر فرضاً تولیدات هم داشته باشیم در برابر تولیدات کشورهای همسایه چون چین، پاکستان، ایران، هندوستان و دیگر کشورها رقابت کرده نمیتوانیم. بدون حمایت دولت تولیدات ما به سقوط و شکست مواجه میگردد. بنابراین بازار آزاد بضرر افغانستان است. سیستم اقتصاد بازار آزاد افغانستان را بحیث یک کشور مصرف کننده و گدام مواد خام برای همیشه حفظ خواهد کرد.

در وضع کنونی سیستم ایدیال و مطلوب برای افغانستان سیستم اقتصاد مختلط دولتی و خصوصی میباشد. تحت این سیستم انکشاف صنعت، زراعت و خدمات اجتماعی بین دولت و سکتور خصوصی تقسیم میشود. دولت مکلف میگردد که از تولیدات داخلی حمایت نماید که در رقابت با تولیدات خارجی به سقوط مواجه نگردد. ثبات اقتصادی در کشور برقرار میشود و افغانستان خود میتواند به تدریج عواید منابع معدنی خود را در اعمار زیربناها، انکشاف صنعت، زراعت و ارتقای سطح زندگی مردم خود بکار بیاندازد. منابع زیرزمینی کشور ما به صدها میلیارد دالر ارزش دارد. چطور و چه وقت از این منابع در کدام پروژه ها استفاده کنیم میدان وسیع برای مطالعات و پژوهش های اقتصادی وجود دارد.

باید هموطنان ما در درجه اول در باره اقتصاد کشور توجه نمایند تا از این منابع عظیم خود عالمانه و عاملانه بصورت فنی و سالم از طریق عقد قراردادهای عادلانه و منصفانه بهره برداری کنیم و از احتیاج و کمکهای کشورهای دوست بی نیاز گردیم. ضرب المثل معروف در کشور ما است که میگوید " در اول مرحله سر جوال را باید محکم گرفت. اگر جوال خالی شود آنوقت سر جوال گرفتن بیهوده خواهد بود."

نویسنده بادرک اهمیت موضوع با نشر این رساله، پژوهش محدود و نامکمل خود را با

نظريات و پيشنهادات خود با وصف كمى و كاستى ها به هموطنان خود عرضه مىدارد .
اميد است مورد دلچسپى و توجه شان قرار گيرد:

وزارت محترم معادن و صنايع افغانستان از كشف و موجوديت معادن ذيل خبر داد:
ذخير فراوان مس، آهن، جست، سرب، نقره، طلا، جواهرات و سنگ هاي قيمتى، نمك،
سنگ مرمر، سنگ ذغال و ذخاير بزرگ نفت و گاز كه اخيراً كشف گرديده است.
كه ارزش آنها به بيش از صدها ميلياردالر بالغ ميگردد. كه از ان جمله استخراج و ذوب
مس عينك با كمپنى چينايى ام سى سى عقد و قرارداد ان نهايى و امضاً گرديد.
پروژه مذكور بتاريخ ۹ جولاي ۲۰۰۹ رسماً افتتاح گرديد.

اگر قرارداد مس عينك موشكافى شود چنين استنباط واستنتاج ميگردد كه وزارت محترم
معادن و صنايع افغانستان ذخاير معدن مس عينك را در بدل سرمايه گذارى سه ميليارد
دالري شركت چينايى به ان شركت واگذار نموده است. در بدل اين واگذاري، شركت
چينايى ام سى سى سالانه مبلغ چهارصد مليون دالرحق المتياز و ماليه به افغانستان
ميپردازد.

بموجب اين قرارداد حق افغانستان بالاي مقدار ذخاير مس عينك بكلي نادیده گرفته شده
است. اگر شركت چينايى مليون ها تن مس اضافى و يا ميلاردها دالر مفاد اضافى عايد
نمايد سهم افغانستان سالانه همان مبلغ چهارصد مليون دالر خواهدبود.

اگر بعوض سالانه مبلغ ۳۰۰ مليون دالر حق المتياز، فيصدي سهم افغانستان و شركت
چينايى ام سى سى درمقدار مس استخراج شده ويا توليد مس ناخالص كه مخلوط مس،
طلاو نقره ميباشد در قرارداد تعين و تسجيل ميشد از يكطرف فيصدي حق ملكيت
افغانستان در ذخاير معدن مس عينك محفوظ ميماند از جانب ديگر عايد افغانستان و
شركت چينايى ام سى سى متناسب به فيصدي سهم هر جانب از مقدار مس استخراج شده
يا مس ناخالص توليد شده قابل محاسبه ميبود تا هيچ جانب قرارداد متضرر نيميگرديد.
داوطلبى نفت و گاز شمال و آهن حاجى گك:

نفت و گاز شمال.

"باز گشای بی اسناد علاقه مندی کمپنی های داخلی و خارجی در رابطه به اکتشاف و بهره برداری نفت و گاز شمال و معدن حاجی گک کشور طی مراسم جداگانه بتاريخ ۲۵ و ۲۶ جوزا در اطاق کنفرانسیهای وزارت معادن و صنایع صورت گرفت."

محترم وزیر صاحب معادن و صنایع "از روی دست گرفتن مجدد ذخایر نفت و گاز کشور اظهار خورسندی نمود و علاوه کرد که يك بلاک نفت و دو بلاک گاز مطابق قانون و مقررہ نفت و گاز و پروسه معمول در جهان به داوطلبی سپرده خواهد شد."

همچنان وزیر صاحب معادن و صنایع اظهار نمود "افغانستان غنی از نفت و گاز است و استخراج آن به سرمایه، دانش، تجربه و وسایل پیشرفته نیاز دارد. در صورتیکه دولت بخواهد اکتشاف و بهره برداری آنرا خود بدوش گیرد باید اقلاً سی سال انتظار نماید تا جهت اجرای امور فوق امکانات و منابع مالی را بدست آورد. از اینرو این امور به سکتور خصوصی سپرده میشود که قرار تجارب دول دیگر اجرای امور فوق توسط سکتور خصوصی بمراتب پر منفعت می باشد." باید متوجه شد که شرایط افغانستان با دیگر دول بسیار از همدیگر تفاوت دارد ما باید مطابق شرایط و مصالح ملی کشور خود در باره معادن افغانستان تصمیم بگیریم که چه وقت معادن خود را در معرض داوطلبی قرار بدهیم و با کدام شرکت ها معامله کنیم که سوابق و شهرت نیک اجرای تعهدات را داشته باشد.

اگر سوابق و کارکرد سکتورهای خصوصی (ان - جی - او) ها در بازسازی افغانستان مو شکافی شود ملینارد ها دالر را که کشور های دوست افغانستان غرض بازسازی، آبادی، اسکان مهاجرین افغان و بهبود زندگی مردم افغانستان سخاوت مندانه کمک کرده بودند که باید در راستای اهداف فوق بمصرف میرسد که نرسید. در نتیجه سکتورهای خصوصی داخلی و خارجی از آن بیشتر مستفید شدند.

آهن حاجی گک.

محترم وزیر صاحب معادن و صنایع "پروژه آهن حاجی گک را بمتابه پروژه مادر توصیف

نمود و اظهار داشتند که توسط این پروژه بصورت مستقیم تا ۱۵ هزار و غیر مستقیم تا ۶۰ هزار نفر ایجاد شغل خواهد شد که در ارتقای سطح زندگی مردم نقش مهمی خواهد داشت. " اما از عاید تخمینی آهن حاجی گک چیزی نگفت.

قرارداد نوشته سایت انترنتی " چاینا مایننگ اورگ " وزارت معادن و صنایع افغانستان به خاطر انکشاف اقتصادی به آن کمپنی های علاقه مند است که تعهد نماید کار استخراج معدن حاجی گک را به اسرع وقت آغاز مینماید.

اگر وزارت محترم معادن و صنایع بخاطر انکشاف اقتصادی افغانستان تلاش و عجله دارد که قراردادهای آهن حاجی گک، نفت و گاز شمال را به اسرع وقت نهایی و امضا نماید بیم آن میرود که سرنوشت معادن افغانستان در دست سکتورهای خصوصی غیرماهر و فاقد تجربه بیافند و دولت افغانستان را به مشکل جدی مواجه بسازد و افغانستان سهم حق ملکیت خود را بالای ذخایر این سه معدن عظیم و بزرگ نیز از دست خواهد داد.

بهرتر است وزارت محترم معادن و صنایع انکشاف اقتصادی افغانستان را از پول تضمین مبلغ هشتصد ملیون دالر شرکت چینیایی ام سی سی سی تمویل نماید که پیش پرداخت آنرا شرکت مذکور بخاطر آغاز و ادامه کار استخراج معدن مس عینک تعهد نموده است.

و یا انکشاف اقتصادی را مؤقتاً معطل قرار بدهد تا فرصت پیدا شود که بموجب پیشنهاد مربوطه رئیس جمهور و شورای ملی افغانستان یک شورای عالی اقتصادی مستقل را از جمله نخبگان اهل فن و تخصص کشورما که سابقه نیک در صداقت و دلسوزی به مردم داشته باشند و در رشته های اقتصاد، امور مالی و حسابی، معادن و صنایع، حقوق و عقد قراردادها، پلان گذاری، نظارت و کنترل تحصیلات عالی و تجارب کافی داشته باشند تشکیل نمایند. زیرا سرنوشت معادن افغانستان را که ارزش آن به صدها ملیارد دالر بالغ میشود به صلاحیت یک وزارت سپردن کار با تدبیر و عاقبت اندیش نخواهد بود بخصوص در شرایط کنونی که مردم افغانستان و جامعه جهانی از فساد اداری، اختلاس و رشوت ستانی دوایر دولتی افغانستان ناراضی و شاکی هستند.

- شوراي عالي اقتصادي يك ارگان مستقل از حكومت بوده از طرف رئيس جمهور و شوراي ملي تعيين و مقرر ميگردد، صلاحيت اجرايوي نخواهد داشت.
- شوراي عالي اقتصادي در طرح و تطبيق پلانيهاي انكشاف اقتصادي، صنعتي، زراعتي، فرهنگي و خدماتي، استخراج معادن سهم گرفته به دولت پيشنهاد و مشوره ميدهد. از تطبيق پلانيها و رعايت مواد و شرايط قراردادها نظارت و كنترول مي نمايد
- شوراي عالي اقتصادي با دقت كامل موضوع استخراج معدن اهن حاجي گك، نفت و گاز شمال وسائر معادن و انكشاف اقتصادي افغانستان را تحت غور و بر رسي خواهند گرفت و به وزارت معادن و صنايع و وزارت پلان مشوره هاي لازم خواهند داد.
- شوراي عالي اقتصادي شرايط قراردادهاي عادلانه استخراج و بهره برداري معادن افغانستان را مطالعه، بررسي و نهايي خواهند كرد و در مجالس داوطلبي بين المللي اشتراك خواهند كرد و از عقد و امضاً قرارداد هاي ناموزون كه حقوق ومنافع افغانستان را نادیده ميگيرد جلو گيري خواهند كرد.
- شوراي عالي اقتصادي تطبيق و رعايت شرايط قرارداد ها را كه شركت هاي خارجي متعهد گرديده و ميگردند نظارت و كنترول خواهند نمود. از الودگي اب و هوا و محيط زيست و نشر گازها و مواد سمّي كه به محيط زيست، زراعت و صحت مردم اسيب ميرساند نيز نظارت خواهند نمود.
- شوراي عالي اقتصادي سوابق كار و شهرت شركت ها و سازمانهاي دولتي داوطلب خارجي را كه در داوطلبي ها شركت مينمايند مطالعه و بر رسي خواهند نمود بعداً درخواستهاي شانرا تحت غور و مذاقه قرار خواهند داد و نظريات وسفارشات شانرا به وزارت محترم معادن و صنايع ابلاغ خواهند نمود.
- شوراي عال اقتصادي اجازه نخواهد داد كه پروژه هاي استخراج معادن افغانستان به دست دوم و سوم بفروش رسانيده شود. اين موضوع در متن قراردادها گنجانيده خواهد شد. چه وقت كدام معدن را در معرض داوطلبي قرار دادن از صلاحيت شوراي

عالي اقتصادي خواهد بود.

- شوراي عالي اقتصادي پروژههاي متوازن انكشاف اقتصادي، زراعتي، صنعتي، ساختماني، خدماتي و فرهنگي را در سراسر كشور مطالعه، ارزيابي و بررسي خواهد نمود، و پروژه هاي داراي حق اولويت را تشخيص و به مراجع مربوط ابلاغ خواهد نمود. در اعمار و ساختمان بندهاي آبي توليد برق و بندهاي آبياري زراعت توجه خاص مبذول خواهد نمود.

زيرا بدون برق و آب نه صنعت انكشاف ميکند و نه زراعت.

- تحت نظر شوراي عالي اقتصادي، افغانستان ميتواند قرارداد هاي استخراج معادن خود را مطابق نياز كشور طور عادلانه و منصفانه با شركت ها و دولت هاي خارجي به ستاندارد جهاني عقد نمايد.

- همه معاملات و قرارداد ها بايد از طريق شوراي عالي اقتصادي بررسي تائيد و تصديق شود تا بعداً توسط ادارات دولتي عقد و امضاء شود.

در شرايط كنوني، عقد همزمان قرارداد هاي استخراج معادن بزرگ افغانستان يك اشتباه جبران ناپذير خواهد بود زيرا افغانستان ظرفيت، دانش و تجربه انرا ندارد كه همزمان كل عوايد معادن كشور را در امور انكشاف افغانستان بكار بياندازد. امينت هم وجود ندارد. از جانب ديگر در شرايط كنوني جنگ و بي امنيتي داوطلبان با تجربه و با اعتبار خارجي به ندرت حاضر ميشوند كه در داوطلبي ها اشتراك نمايند. افغانستان مجبور ميشود كه معادن خود را به قيمت هاي پايين و بسيار نازل با سكتورهاي خصوصي مافيايي كه در كمين هستند و در داوطلبي ها اشتراك خواهند نمود معامله نمايد.

بعداً همين سكتور هاي خصوصي كه مهارت و تجربه اين كار را ندارند استخراج معادن ما را به شركت هاي خارجي ب قيمت هاي بلندتر قرارداد خواهند كرد. سپردن معادن ذغال سنگ افغانستان به سكتور خصوصي به قيمت هاي نازل نمونه چنين تجربه است. حال سكتور خصوصي ميتواند ذغال سنگ را ب قيمت بلند تر بالاي قراردادي مس عينك و قراردادي آهن حاجي گك ب قيمت بلندتر بفروش برساند كه ازان در دستگاه توليد برق كه

توسط ماشینهای بخار بکار انداخته میشود استفاده میگردد. در این معامله مردم افغانستان بیشتر متضرر گردیده و میگردند.

معادن افغانستان باید بطور تدریجی در طول سالهای متمادی استخراج و به بهره برداری سپرده شود تا عواید آن مطابق نیاز و توانایی مردم و کشور ما همزمان در آبادی وطن و رفاه مردم بکار انداخته شود. معادن کشور مادر اغوش کوه ها و بطن سرزمین افغانستان مصئون و محفوظ است. اگر همه معادن بزرگ کشور ما مغایر نیاز و ضرورت کشور در يك زمان پیش از وقت قرارداد و استخراج شود ما نمیتوانیم از عواید آن بصورت درست، سالم و شفاف در آبادی وطن استفاده کنیم. حفاظت پول عاید معادن در شرایط نا امن کنونی و بحران فساد اداری، اختلاس و رشوت در کشور ما کاری آسان نخواهد بود. زیرا در کشور ما تا هنوز مرجع نظارت، کنترل و تفتیش وجود ندارد که از پول های مذکور حراست نماید. این همه معادن به ارزش صدها میلیارد دالر مال و ملکیت مردم مظلوم، فقیر، بی سرپناه گرسنه و در بدرفغانستان است که در جنگ های سه دهه اخیر همه چیز خود را از دست داده اند. باید این پول ها در جهت رفاه، آسایش و بهبود زندگی شان بمصرف برسد. ما همه افغانها فرد فرد مسئولیت داریم که در تفاهم و همکاری با دولت ازین دارایی های عظیم خود بنفع ترقی و پیشرفت وطن و رفاه و آرامی مردم خود استفاده نماییم. باید نیاز مبرم مردم با جدیت مد نظر گرفته شود نگذاریم فرصت ها بخاطر اختلاف نظر ها از دست برود.

هموطنان عالیقدر!

بیایید که مرزهای اختلافات ایدئولوژی، سازمانی، مذهبی، سیاسی، قومی، نژادی و سمتی را که ما را از هم متفرق ساخته شکستانده تحت شعار و هدف واحد (خدا "ج"، مردم و وطن) اتحاد و وحدت سراسری را در کشور خود تأمین نموده در قدم اول صلح را در کشور مستقر سازیم. از تجارب تلخ گذشته ها بیاموزیم، گذشته ها را عفو نموده فراموش نماییم تا به امر کبیر اتحاد و وحدت ملی و جهاد اکبر بخاطر پیشرفت و ترقی افغانستان و رفاه و آرامی

مردم مظلوم خود به پیش بسوی آینده های درخشان حرکت نماییم. از شرایط و امکانات موجود در جهت ترقی و پیشرفت کشور خود استفاده مثبت نماییم. از سیاست عنعنوی عدم انسلاک افغانستان حمایت نموده افغانستان را از تقابل قدرت های بزرگ به تفاهم و همکاری قدرت های بزرگ تبدیل و وطن خود را به ضمانت و حمایت سازمان ملل متحد و قدرت های جهانی و منطقوی بحیث زون صلح، دوستی و همکاری ملل منطقه و جهان تبدیل نماییم. معادن بحیث حلقه مرکزی در صدر اهداف ستراتیژیک قرار دارد. با داشتن این حلقه ما میتوانیم امور سیاست، اقتصاد و امنیت خود را دوباره بدست بگیریم. حاکمیت برمعادن برای ما افغانها حیثیت حیات و ممات را دارد.

در این مقطع حساس و سرنوشت ساز تاریخ کشور در پیشروی ما افغانها چانس ها، فرصت ها، امکانات و امید های بزرگ قرار دارد. اما در عین زمان با چالش ها، دسایس، مشکلات، موانع و معضلات بزرگتر مواجه هستیم. چطور از این معرکه رحمانی و شیطانی پیروز ماندنه بیرون آمده میتوانیم سوال ایست که هر افغان باید جواب انرا خود بیابد. یگانه امید و ارزوی مردم افغانستان اینست که نباید اهداف مشترک ستراتیژیک و ملی خود را بخاطر اختلاف نظر های ذهنی و روبنایی قربانی کنیم. ترقی و پیشرفت یک کشور به همکاری نزدیک دولت و ملت ان کشور منوط و مربوط است. دولت و ملت هیچ کاری بزرگ را به تنهایی انجام داده نمیتوانند. دست اوردهای اتحاد، وحدت و مسئولیت پذیری ما در همکاری با دولت بسیار بزرگ خواهد بود.

در ادامه نفاق، افتراق و بی تفاوتی، ما همه چیز خود را از دست خواهیم داد.

